

Länsstyrelsen
Västra Götaland

Naturavdelningen
Helena Bager

BESLUT
2021-12-07

Diarienummer
511-30297-2017
Dossienummer
1498-2218

Sida
1(10)

Beslut om bildande av naturreservatet Svartekulla i Tidaholms kommun

Innehåll

Beslut om bildande m.m.

Syftet med naturreservatet

Skälen för Länsstyrelsens beslut

Beslut om föreskrifter

Ärendets handläggning

Länsstyrelsens bedömning och motivering

Upplysningar

Ersättningstalan

Kungörelse

Så här överklagar du Länsstyrelsens beslut

Bilagor

Bilaga 1. Beslutslista

Bilaga 2. Översiktskarta

Bilaga 3. Skötselplan

Bilaga 4. Sakägarförteckning

Bilaga 5. Sändlista

Uppgifter om naturreservatet

Namn:	Naturreservatet Svartekulla
NVR ID:	2052701
Län:	Västra Götalands län
Kommun:	Tidaholm
Ungefärlig mittpunkt:	N 439463, E 6452934 SWEREF99
Lägesbeskrivning:	3,5 km norr om Tidaholm
Fastigheter och ägare:	<i>Enligt sakägarförteckning (bilaga 4)</i>
Nyttjanderättsinnehavare:	<i>Enligt sakägarförteckning (bilaga 4)</i>
Areal (ha):	14 ha varav vattendraget utgör ca 1 ha, skogsmark 6 ha, våtmark 7 ha
Förvaltare:	Länsstyrelsen i Västra Götalands län
Natura 2000-beteckning:	SE0540309, Eldslyckan-Kobonäs
Naturgeografisk region:	Vänerslätterna

Beslut om bildande m.m.

Länsstyrelsen förklarar det område som avgränsats på kartan i bilaga 1 som naturreservat. Beslutet är fattat med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken.

Naturreservatets gränser ska märkas ut i terrängen.

Namnet ska vara Naturreservatet Svartekulla.

Beslutet riktar sig till allmänheten, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet.

I enlighet med 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. fastställer Länsstyrelsen bifogad skötselplan för naturreservatets långsiktiga vård.

Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att:

- Bevara och utveckla naturliga lövskogar med barrinslag där det finns spår av tidigare bete.
- Bevara och utveckla strandängar som är värdefulla för fågellivet.
- Bevara och utveckla artrika slätter- och naturbetesmarker, med en hävdgynnad kärlväxtflora.
- Bevara inom området förekommande naturtyper som ingår i EU:s nätverk av Natura 2000-områden, i gynnsamt tillstånd: *Svämlövskog 91E0 och Fuktängar 6410*.

Syftet ska uppnås genom att:

- Skogen fortsätter att vara en orörd naturskog alternativt sköts med naturvårdande insatser såsom bete.
- Strandängarna sköts om möjligt (beror på vattennivån) genom bete och/eller slätter, annars ska de hållas fria från uppkommande sly.
- Områdets hydrologi lämnas opåverkad.

Skälen för Länsstyrelsens beslut

Svartekulla är en del av N2000-området Eldslyckan- Kobonäs. Maderna som breder ut sig utmed ån Tidan är viktiga lokaler för fågellivet. Skogsdungarna består av varierad lövskog som har inslag av barrträd. Skogen är klassad som nyckelbiotop av Sveaskog och innehåller förhållandevis många gamla träd och en hel del död ved. Tydliga strukturer av tidigare bete i skogen förekommer.

För att områdets värden ska kunna bevaras och utvecklas behövs viss skötsel. Reservatsbildning underlättar genomförandet av naturvårdsinriktad skötsel.

Beslut om föreskrifter

Länsstyrelsen beslutar att följande föreskrifter ska gälla i naturreservatet. Beslutet är fattat med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken.

A. Föreskrifter om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden (7 kap. 5 § miljöbalken)

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

1. Avverka träd, röja, gallra, så, plantera skog eller utföra annan skogsbruksåtgärd.
2. Ta bort eller upparbeta liggande eller stående döda träd eller vindfällen.
3. Utföra åtgärd som påverkar områdets hydrologiska förhållanden, till exempel dika, skyddsdikey, rensa diken, kulvertera dike, dämna, muddra, avleda vatten eller valla in.
4. Spränga, borra, gräva, schakta, påla eller bedriva täkt av något slag. Förbudet gäller även husbehovstäkt.
5. Anordna upplag, fylla ut eller tippa massor.
6. Anlägga väg, stig eller parkeringsplats.
7. Anlägga luft- eller markledning.
8. Använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel, kalk eller gödsel.
9. Bedriva bete mellan 1 november och 15 april.
10. Stödutfodra med annat än mineralfoder, övergångsutfodring är tillåten på platser som förvaltaren utsett.
11. Uppföra byggnad, annan anläggning eller anordning.

Förbuden enligt föreskrifterna A1-A11 gäller inte åtgärder som har tillstånd enligt föreskriften A12.

Utan Länsstyrelsens tillstånd är det förbjudet att göra följande:

12. Bekämpa invasiva främmande arter med metoder som är förbjudna enligt A1-A11.

Föreskrifter enligt A ovan gäller inte i följande fall:

- När förvaltaren, eller den förvaltaren utser, utför de åtgärder som behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet och som framgår under B.
- När markägaren och/eller en djurhållare behöver säkra stående eller liggande träd som bedöms vara en fara för betesdjuren/stängsel.
- När markägaren och/eller fiskerättsinnehavaren behöver röja bort buskar eller kapa mindre träd för att kunna bedriva kräftfiske.

- Vid uppförande av älgstorn.

B. Föreskrifter om skyldighet att tåla visst intrång (7 kap 6 § miljöbalken)

Detta avser hela naturreservatet där inget annat anges.

Fastighetsägare och innehavare av särskild rätt ska tåla att:

1. Naturreservatets gränser märks ut i terrängen.
2. Informationstavlor sätts upp.
3. Betesdrift med tillhörande åtgärder inklusive uppsättning och underhåll av stängsel.
4. Slåtter med tillhörande åtgärder, eventuellt bränning.
5. Naturvårdsinriktad skötsel av skogen genom eventuell röjning, plockhuggning, ringbarkning.
6. Undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden utförs.
7. Åtgärder utförs i syfte att motverka skador som orsakas av invasiva främmande arter.

C. Ordningsföreskrifter om rätten att färdas och vistas inom naturreservatet samt om ordningen i övrigt inom naturreservatet (7 kap 30 §)

Inom naturreservatet är det förbjudet att:

1. Flytta, ta bort eller på annat sätt skada döda träd och buskar, oavsett om de står upp eller ligger ner.
2. Ha hund okopplad. Förbudet gäller inte brukshund i samband med skötsel av betesdjur eller jakt.

Föreskrifter enligt C ovan gäller inte i följande fall:

- När förvaltaren, eller den förvaltaren utser, utför åtgärder som behövs för naturreservatets vård och skötsel.
- När Länsstyrelsen, eller den Länsstyrelsen utser, genomför naturinventeringar eller restaurering av naturvärden. Vilka även kan innebära insamling av arter i vetenskapligt syfte.

Ärendets handläggning

Frågan om områdesskydd initierades år 2017 genom att ägarna till fastigheten Svartekulla 1:1 anmälde delar av fastigheten till förmån för reservatsbildning inom ramen för projektet Nya Komet (intresseanmälning för skydd). Eftersom marken är en del av ett större Natura 2000-område med värdefulla mader och skog bedömde Länsstyrelsen att det var ett intressant område att jobba vidare med. Överenskommelse om inträngsersättning har tecknats med fastighetens ägare.

Inger och Jan-Olof Sandberg har, som berörda mark- och sakägare, förelagts enligt 24 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. att yttra sig över förslag till beslut med föreskrifter och skötselplan.

Förslaget till naturreservat har remitterats till Tidaholms kommun, SGU, Havs- och vattenmyndigheten (HAV), Jordbruksverket och Skogsstyrelsen.

Följande har fått förslaget för kännedom och eventuellt yttrande: Tidaholms naturskyddsförening, Naturskyddsföreningen regionkansli Väst, Västergötlands Ornitologiska Förening, LRF Västra Götaland samt Mellersta Götalands jordägareförening. Grannar till naturreservatet: Anna-Karin och Peder Östlund, Malin Holm och Emil Johansson, Johan och Anna Ingvar-Nilsson, Berndt Erland Ingemar Gustafsson.

Yttranden har inkommit från Skogsstyrelsen, Västergötlands Ornitologiska Förening och Peder Östlund (granne):

SGU och HAV avstår från att yttra sig.

Skogsstyrelsen och Västergötlands Ornitologiska Förening ställer sig positiva till naturreservatet Svartekulla.

Peder Östlund som är granne till naturreservatet påpekar att gränsen på kartorna i beslutet och skötselplan inte stämmer överens med den preliminärt markerade gränsen i fält. Länsstyrelsens kommentar: *Gränsen är justerad efter Lantmäteriförordning på nämnd sträcka.*

Jakt- och fiskerätt berörs inte i naturreservatet. Jakt- och fikerättsinnehavare har därför inte hörts i ärendet.

Länsstyrelsens bedömning och motivering

Beskrivning av naturreservatet

Svartekulla ligger på östra sidan utmed den slingrande ån Tidan. Kring Tidan finns värdefulla strandmader som översvämmas kontinuerligt och Svartekulla är inget undantag. Maderna är viktiga för fåglar men även en del intressant flora finns i intilliggande områden som kan sprida sig till naturreservatet. Två skogsområden ingår också i naturreservatet där man finner en barrblandad lövskog med mycket död ved och trädslagsvariation. Skogen visar tydliga tecken på att den har betats. Nästan hela Svartekulla är en del av det större Natura 2000-området Eldslyckan-Kobonäs (SE 0540309).

Idag har Svartekulla inte lika höga värden som andra delar av Natura 2000 området, men med rätt skötselåtgärder kan värdena vid Svartekulla stärkas och utvecklas. Området är en del av mycket svårskött på grund av det varierande vattenståndet. Hävd i form av bete och/eller slåtter är endast möjligt vid torrperioder. Vissa delar är mer lättskötta än andra.

En mer utförlig beskrivning av området lämnas i skötselplanen.

Motivering av beslutet

Området i sin helhet med ån, omkringliggande mader, svämlövskog, och äldre lövblandad skog är viktigt för framförallt olika fåglar men det finns också potential för en fin flora.

Svartekulla ingår som del i ett större Natura 2000-område, som Länsstyrelsen ska se till har en tillräcklig skötsel eller skydd. Skogen, som är 2 nyckelbiotoper, ligger utanför Natura 2000-området och kan genom reservatsbildningen nu skyddas.

Genom att skydda området som naturreservat säkerställs en långsiktig och ändamålsenlig skötsel, då staten har möjlighet att påverka/överta skötseln om inte markägare, arrendatorer och djurägare kan eller vill sköta markerna.

Konsekvensutredning

I enlighet med vad som sägs i 4 och 5 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning, bedömer Länsstyrelsen att de föreslagna ordningsföreskrifterna enligt 7 kap. 30 § MB innebär så begränsade kostnadsmässiga och andra konsekvenser att det saknas skäl för konsekvensutredning av regelgivning.

Beslutets förenlighet med riksintressen, planer och områdesbestämmelser.

Svartekulla ingår som en liten del i det större Natura 2000-området Eldslyckan-Kobonäs, SE0540309.

Skogspartierna i området är utpekade som nyckelbiotoper av Sveaskog som tidigare ägde marken.

Riksintresse naturvård (NRO-14-110, Kobonäs-Orleka).

Riksintresse vattenförsörjning.

Svartekulla omfattas av strandskyddsbestämmelser (100m) enligt 13 § miljöbalken.

I Tidaholms kommuns nya översiktsplan som har varit ute för samråd och nu är under granskning (Granskningshandling 2021-02-04) utpekas området kring Tidan, där Svartekulla ligger, som naturområde.

Miljömål

Naturreservatet utgör ett led i arbetet med att uppnå de av riksdagen antagna miljömålen Myllrande våtmarker, Levande sjöar och vattendrag, Ett rikt växt-och djurliv, Ett rikt odlingslandskap och Levande skogar.

Intresseprövning

Med hänsyn till områdets värden och naturreservatets syften kommer pågående mark- och vattenanvändning att avsevärt försvåras. Länsstyrelsen bedömer att områdets värden bäst ges ett långsiktigt skydd genom bildande av naturreservat. Föreskrifterna är anpassade till naturreservatets syften och värden. De är främst avsedda att begränsa skador på mark samt växt- och djurliv. Vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap. 25 § miljöbalken finner Länsstyrelsen att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Hushållningsbestämmelser

Naturreservatsbildningen är förenlig med hushållningsbestämmelserna för mark- och vattenområden enligt 3 och 4 kap. miljöbalken och med den för området gällande översiktsplanen.

Upplysningar

Dispens från *föreskrifterna* m.m.

Om det finns särskilda skäl får Länsstyrelsen medge dispens från föreskrifterna för naturreservatet. Dispens får dock inte lämnas för åtgärder som strider mot syftet med naturreservatet. Om det finns synnerliga skäl får Länsstyrelsen helt eller delvis upphäva beslutet om naturreservatet (7 kap. 7 § miljöbalken).

Skogsvårdslagen

Genom beslutet om naturreservat följer att skogsvårdslagens bestämmelser upphör att gälla, i hela naturreservatet där skogsbruk förbjuds enligt A Föreskrifterna, (se 4 § Skogsvårdslagen (SFS 1979:429).

Därmed har markägaren inte längre något ansvar enligt 29 § skogsvårdslagen för att bekämpa eller förebygga insektshärjning i skog.

Annan lagstiftning gäller som vanligt

Vid sidan av föreskrifterna för naturreservatet gäller annan lagstiftning som vanligt, t.ex. följande:

- Miljöbalkens bestämmelser om Natura 2000, strandskydd, generella biotopskydd, vattenverksamhet och artskydd
- Fridlysningsbestämmelser i artskyddsförordningen
- Terrängkörningslagen och terrängkörningsförordningen
- Jaktlagstiftningen
- Fiskebestämmelser i Havs- och vattenmyndighetens författningssamling
- Lagen om skydd mot olyckor t.ex. generella eldningsförbud och efterbevakningsansvar vid brand.

Reservatets gränser

Reservatets gränser sammanfaller delvis med befintliga fastighetsgränser, se bilaga 1. Även efter justeringar av sådana fastighetsgränser i kartan, t.ex. efter fastighetsbestämning eller inmätning av gräns, ska reservatsgränsen anses följa fastighetsgräns i berörd del.

Förvaltare och förvaltningsuppgifter

- Förvaltare är Länsstyrelsen i Västra Götalands län. Förvaltningen ska ske i samverkan med berörd markägare, djurhållare och arrendatorer.
- Naturreservatets gränser märks ut i terrängen genom förvaltarens försorg enligt anvisningar av Naturvårdsverket.
- Förvaltningen bedrivs enligt den skötselplan som fastställts av Länsstyrelsen. Skötselplanen ska ligga till grund för naturreservatets skötsel och ska vid behov revideras.

Kungörelse

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling och i tidningarna Skaraborgsbygden och Västgöta-Bladet.

Föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken träder i kraft den dag som fram-går av kungörelsen i Länsstyrelsens författningssamling och gäller omedelbart även om de överklagas.

I detta ärende har tf landshövding Lisbeth Schultze beslutat. Naturvårdshandläggare Helena Bager har varit föredragande. I handläggningen har också medverkat avdelningschef Sven Swedberg, enhetschef Johan Jannert, länsarkitekt Emma Ahlgren, rådgivare Louise Lagerquist, vattenvårdshandläggare Pia Frid, och länsjurist Anders Hjalmarsson.

Detta beslut har bekräftats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Lisbeth Schultze

Helena Bager

Så här överklagar du Länsstyrelsens beslut

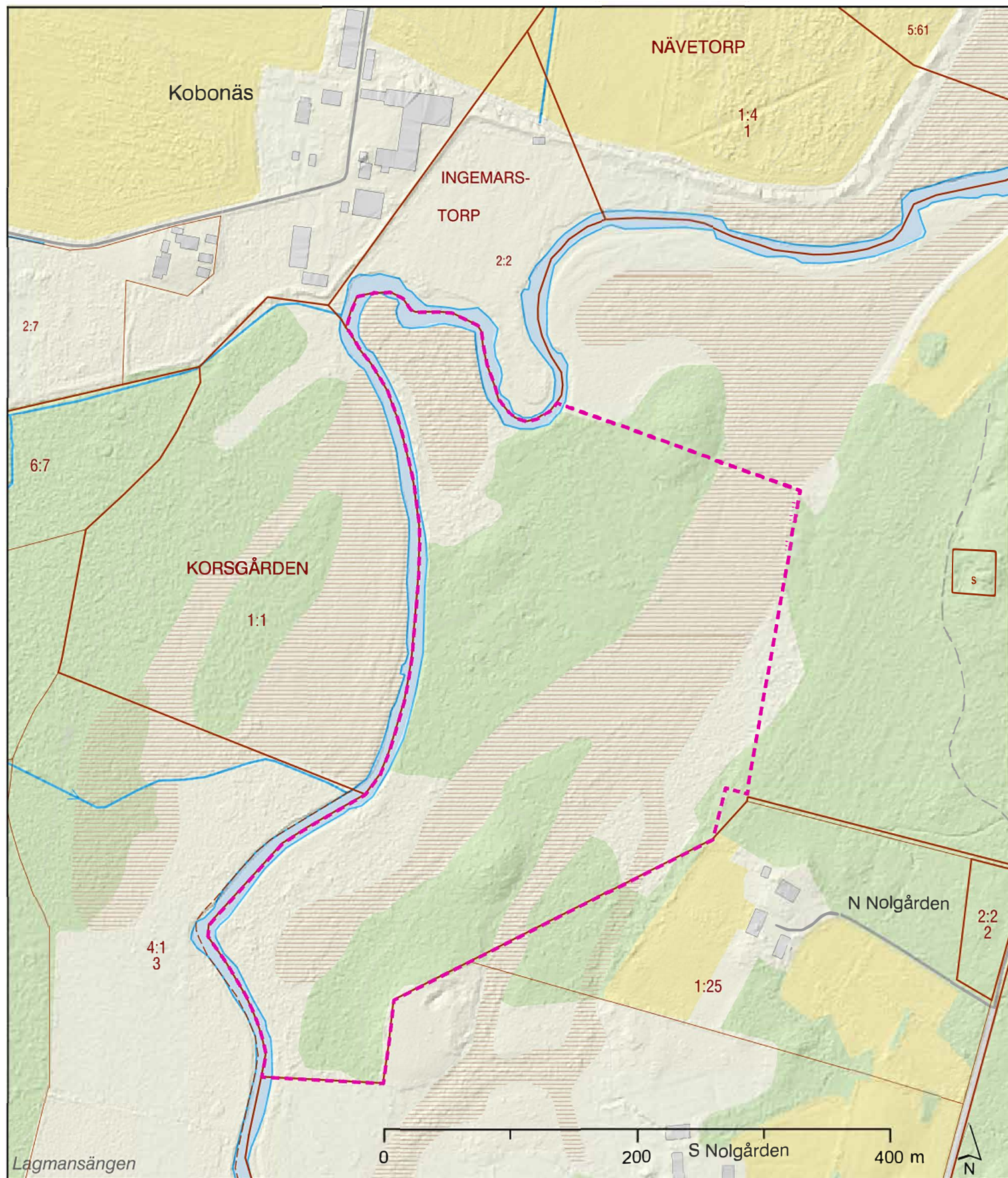
Länsstyrelsens beslut kan överklagas hos regeringen. **Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till Länsstyrelsen.** Länsstyrelsens e-postadress är vastragotaland@lansstyrelsen.se. Skickar du med vanlig post är adressen Länsstyrelsen i Västra Götalands län, 403 40 Göteborg.

Har överklagandet kommit in i rätt tid överlämnar Länsstyrelsen överklagandet och handlingarna till regeringen.

Överklagandet ska ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tre veckor** från den dag du fick del av beslutet. Är du osäker på när tiden går ut kan du kontakta Länsstyrelsen.

Överklagandet ska vara skriftligt. I skrivelsen ska du ange

- ditt namn, adress, telefonnummer och eventuell e-postadress,
- vilket beslut du överklagar, till exempel genom att ange beslutsdatum och ärendets diarienummer, samt
- hur du anser att Länsstyrelsens beslut ska ändras och varför det ska ändras.

Bilaga 1 , Beslutskarta Naturreservatet Svartekulla, Tidaholms kommun

 Naturreservatet Svartekulla

Illustrationskarta till beslut om naturreservatet Svartekulla, Tidaholms kommun
Tillhör Länsstyrelsens beslut om naturreservat enligt 7 kap 4 § miljöbalken
2021-12-07, dnr 511-30297-2017

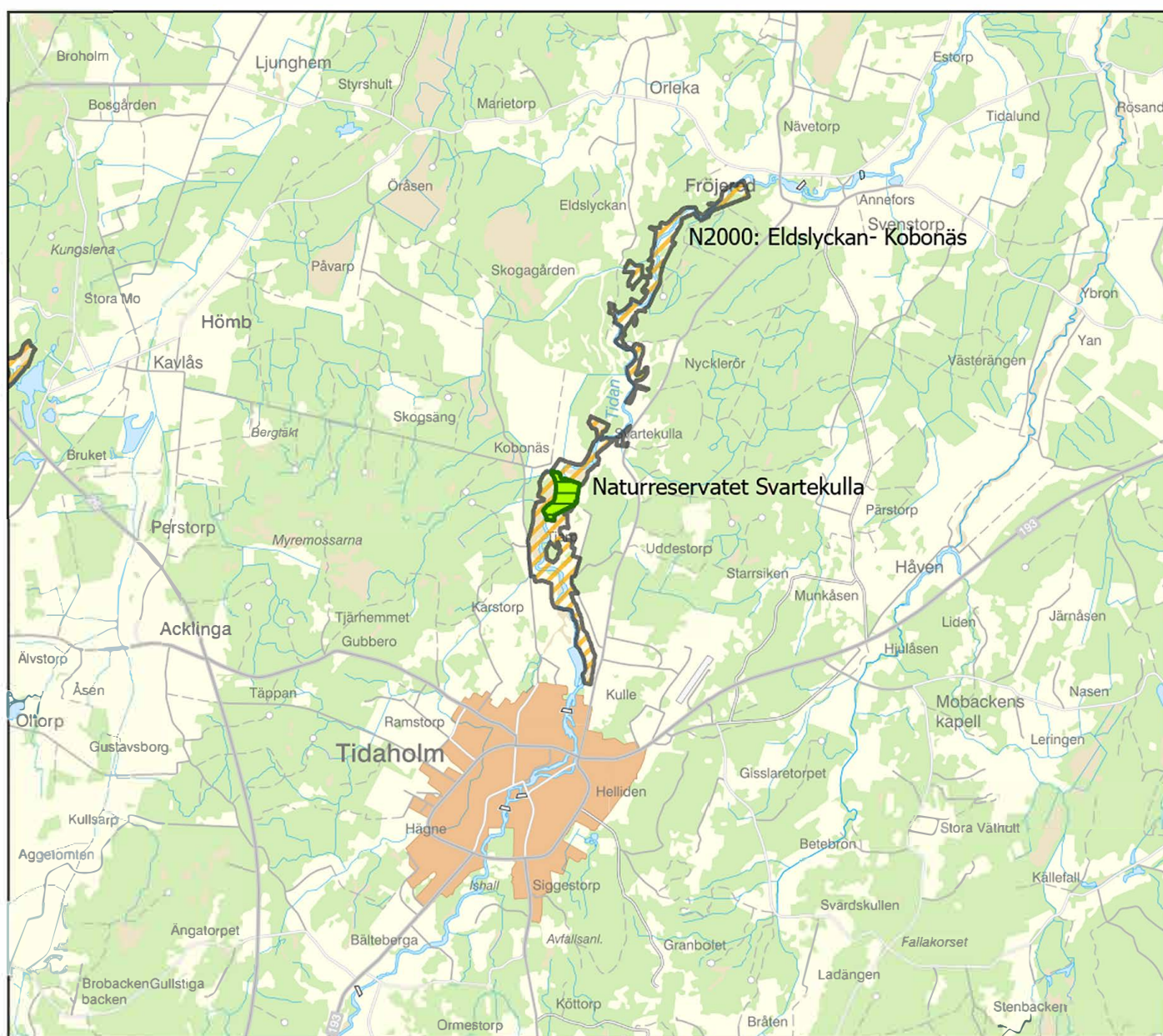

Länsstyrelsen
Västra Götaland

© Länsstyrelsen i Västra Götalands län
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

2021-12-07, dnr 511-30297-2017

Länsstyrelsen
Västra Götaland

Naturavdelningen
Helena Bager
010-22 44 674
helena.bager@lansstyrelsen.se

Skötselplan
2021-12-07

Diarienummer
511-30297-2017

Sida
1(14)

Skötselplan för naturreservatet Svartekulla i Tidaholms kommun

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. Sammanfattning.....	3
1.1. Syfte.....	3
1.2. Fakta om området och dess skötsel	3
2. Beskrivning av området.....	4
2.1. Uppgifter	4
2.2. Allmän beskrivning av området	4
2.3. Mark- och vattenanvändning – då och nu	5
2.4. Bevarandevärden	5
2.4.1. Biologiska bevarandevärden.....	5
2.4.2. Kulturhistoriska bevarandevärden	5
2.4.3. Friluftslivsvärden	5
2.5. Övrig bebyggelse och anläggningar	5
3. Skötsel och bevarandemål	6
3.1. Indelning av skötselområden.....	6
3.2. Bevarandemål.....	6
3.3. Allmänt om skötseln.....	6
3.4. Konsekvenser av klimatförändringar	7
3.5. Skötselområden med mål och åtgärder.....	7
3.5.1. Skötselområde 1. Mad.....	7
3.5.2. Skötselområde 2. Skog.....	8
3.5.3. Skötselområde 3. Svämlövskog	9
3.6. Forn- och kulturmiljövård	10
4. Friluftsliv	10
5. Uppföljning.....	10
5.1. Dokumentation av skötselåtgärder	10
5.2. Bevarandemål och gynnsamt tillstånd.....	11
5.3. Revidering av skötselplanen.....	11
6. Planerad förvaltning.....	11
7. Referenser	11

BILAGOR

Bilaga 3a: Tabell 1 Naturtyper
Tabell 2 Natura 2000-naturtyper

Bilaga 3b: Skötselområdeskarta med naturtyper

Bilaga 3c: Natura 2000-karta

Inledning

Skötselplanen är uppdelad i två delar, A och B. Den första delen är en beskrivande del. Där anges bland annat naturreservatets syften och vilka natur- och bevarandevärden som finns i naturreservatet. Den andra delen av skötselplanen beskriver naturreservatets bevarandemål och hur naturreservatet ska skötas.

DEL A – Naturreservatet Svartekulla

Skötselplanen beskriver vad som ska göras i naturreservatet samt när och hur ofta det ska göras. Den fastställer också vad som är viktigast att göra om naturreservatsförvaltaren, det vill säga den som är ansvarig för områdets skötsel, behöver prioritera. Planen vänder sig främst till naturvårdsförvaltare och markägare, men också till övriga intressenter.

1. Sammanfattning

1.1. Syfte

Syftet med naturreservatet är att

- bevara och utveckla naturliga lövskogar med barrinslag där det finns spår av tidigare bete,
- bevara och utveckla strandängar som är värdefulla för fågellivet,
- bevara och utveckla artrika slåtter- och naturbetesmarker, med en hävdgynnad kärlväxtflora,
- bevara inom området förekommande naturtyper som ingår i EU:s nätverk av Natura 2000-områden, i gynnsamt tillstånd: *Svämlövskog 91E0 och Fuktängar 6410*

Syftet ska uppnås genom att

- skogen fortsätter att vara en orörd naturskog alternativt sköts med naturvårdande insatser såsom bete.
- strandängarna sköts om möjligt (beror på vattennivån) genom bete och/eller slåtter, annars ska de hållas fria från uppkommande sly.
- områdets hydrologi lämnas opåverkad.

Naturreservatets syften styr vilka föreskrifter (regler) som gäller i naturreservatet och ifall skötsel behövs för att syftena med naturreservatet ska kunna uppfyllas.

1.2. Fakta om området och dess skötsel

Svartekulla ligger på östra sidan utmed den slingrande ån Tidan. Kring Tidan finns värdefulla strandmader som översvämmas kontinuerligt och Svartekulla är inget undantag. Maderna är viktiga för fåglar men även en del intressant flora finns i intilliggande områden. På grund av vattnet är maderna i stora delar av året svårskötta, delar är ganska tuviga. Hävd i form av bete eller slåtter är endast

möjligt vid torrperioder. Två skogsområden ingår också i naturreservatet där man finner en värdefull barrblandad lövskog med mycket död ved och trädslagsvariation. Skogen visar tydliga tecken på att den har betats. Skogen ska utvecklas fritt alternativt att den betas. Det södra skogspartiet är mer öppet och torrare än det norra. Denna del skulle kunna ingå i intilliggande betesmarker. Ett litet bestånd av svämlövskog finns i övergång mellan skog och mad som ska utvecklas fritt.

Svartekulla ingår som en liten del i det större Natura 2000-området Eldslyckan Kobonäs. Området hyser endast utvecklingsmark enligt Natura 2000, inga habitat.

2. Beskrivning av området

2.1. Uppgifter

Namn:	Svartekulla
Beslutsdatum:	2021-12-07
Areal:	14 ha
Län:	Västra Götalands län
Kommun:	Tidaholm
Förvaltare:	Länsstyrelsen
NVR id:	2052701
Natura 2000-beteckning:	Delar ingår i SE 0540309, Eldslyckan- Kobonäs
Typindelning enligt vattendirektivet:	Tidan- Korsberga till Madängsholm Limnisk ekoregion 5 Västerhavet,
Vattenförekomst (HID):	SE645659-139261

2.2. Allmän beskrivning av området

Svartekulla ligger utmed ån Tidans meandrande vattenfåra, bara ca 3,5 km norr om Tidaholm. Gränsen i väst går mitt i ån Tidan. Svartekulla är en liten del av det stora Natura 2000-området Eldslyckan- Kobonäs som följer Tidan från Fröjered i norr till Tidaholm i söder. Svartekulla består av flacka mader som regelbundet översvämmas av Tidans vatten. Det är på många ställen riktigt blött och svårforcerat. Två mindre skogsområden sticker upp på sandåsar mitt i det blöta. Skogen som växer här är barrblandad lövskog med mycket död ved. Man kan se spår av att skogen förr har betats i form av kjolgranar, gamla enar, gläntor här och där samt en del rester av en hävdgynnad flora. Skogspartierna ligger inte inom N2000-området. Det finns också ett mindre bestånd med svämlövskog där den döda veden är riklig.

2.3. Mark- och vattenanvändning – då och nu

Maderna vid Svartekulla är verkligen blöta och har nog varit så även i historien. Under torrare perioder har de genom tiderna varit viktiga för slätter och även bete. Under senare tid har de stått ohävdade och har på sina håll blivit tuviga. De senaste åren har en del al börjat växa in på delar av maderna. Skogen har varit betad men står idag orörd.

2.4. Bevarandevärden

2.4.1. Biologiska bevarandevärden

Maderna är viktiga för fågellivet. Det är viktiga rastlokaler för framförallt vadare och gäss. Trana ses ofta i omgivningarna. För groddjur är objektet mycket värdefullt.

Runt om Svartekulla finns områden med värdefull hävdgynnad flora som skulle kunna sprida sig hit om området restaureras, exempelvis ängsstarr, loppstarr, klockgentiana, ormrot och svinrot. I den nordvästra delen slingrar sig Tidan runt om våtmarken som då ligger som en liten halvö med ån runt omkring, här växer det ett hav av lila-blå axveronika. I övergången mellan skog och våtmarker växer rikligt med nattviol och aklejruta.

Skogen hyser en del äldre grova tallar, framför allt den södra skogsdungen. Kjolgranar finns utspritt. Bland lövträden hittar man till exempel al, björk, ung oxel och ek, rönn och lönn. Den döda veden finns utspritt. Döende enar återfinns i båda skogspartierna men mer rikligt i den södra dungen. Fältskiktet består av bland annat liljekonvalj, skogskovall, vitsippa, trolldruva, ekorrbär, ärenpris och blåbär. I den södra spetsen av den norra skogsdungen finns en liten svämlövskog med utspridda albuketter och rikligt med död ved. Här trivs den mindre hackspetten som gynnas av att det finns mycket döda lövträd. Skogspartierna är utpekade som nyckelbiotoper av Sveaskog som tidigare ägde marken.

Det finns inga utpekade naturtyper inom den delen av Natura 2000-området som Svartekulla utgör. Om området restaureras skulle det utvecklas till fuktängar med blåttåtel och starr (6410). Ett litet bestånd är svämlövskog (9750) som nämns i bevarandeplanen men det är så litet så det pekas inte ut. De 2 större skogsdungarna ligger utanför Natura 2000-området.

2.4.2. Kulturhistoriska bevarandevärden

Tidan är utpekad som ett särskilt värdefullt vatten av riksantikvarieämbetet. Ån med dess intilliggande landområden har ett mycket högt kulturhistoriskt värde då området har nyttjats av människan under mycket lång tid i historien.

2.4.3. Friluftslivsvärden

Svartekulla är ganska otillgängligt för besökare på grund av de tidvis mycket blöta markerna. Fågelskådning är en tänkbar aktivitet. Tidan utnyttjas ibland av kanotister och fiskare. Syftet för detta naturreservat är inte friluftslivet.

2.5. Övrig bebyggelse och anläggningar

Det finns några mer eller mindre förfallna jakttorn i området. Det finns en fiskesamfällighet i ån Tidan, *Uddestorp FS:1*.

DEL B – SKÖTSEL AV NATURRESERVATET SVARTEKULLA

3. Skötsel och bevarandemål

Svartekulla är på grund av de återkommande översvämningarna ett svårskött område. Det kan vara svårt att stängsla och regelbundet få dit betande djur. I markerna både norr och söder om området går det betesdjur och man skulle kunna prova att utöka detta bete. Det är bitvis svårt att komma ut med maskin och slåttor på grund av att delar är tuviga och rejält blöta. Skogspartiet i söder lämpar sig för bete mer än det i norr, men skogen har börjat utveckla höga värden som obetad skog och kan också lämnas till fri utveckling. Om det är möjligt så är slåtter och/eller bete bra metoder för att höja de botansika värdena i området. Om det inte är möjligt så är området med sin naturliga vattenfluktuation och orördhet värdefull för framförallt fågellivet.

3.1. Indelning av skötselområden

Indelning av skötselområden utgår från skötselbehovet. Naturreservatet är indelat i 3 stycken skötselområden med tillhörande delområden.

Skötselområdena är:

1. Mader: om möjligt slåtter och /eller bete.
2. Skog: bete om möjligt, annars fri utveckling.
3. Svämlövskog: fri utveckling.

Inom varje skötselområde kan en eller flera naturtyper förekomma. Vad denna indelning grundar sig på redovisas i tabell 1 i bilaga 3A. I skötselområdena kan det även finnas Natura 2000-naturtyper, se tabell 2, bilaga 3A. Naturtyperna Natura 2000-naturtypernas avgränsningar framgår av bilaga 3B och bilaga 3C.

3.2. Bevarandemål

Bevarandemålen beskriver målsättningen med skötsel och åtgärder för respektive skötselområde och Natura 2000-naturtyp. Målen ger en beskrivning av hur det ska se ut när gynnsamt tillstånd råder. De ger också förutsättningarna för den uppföljning som planeras.

3.3. Allmänt om skötseln

Eftersom Svartekulla periodvis är ett mycket blött område är det svårskött. Det är svårt att ta sig dit, kan vara svårt att stängsla, det är svårframkomligt med tunga maskiner. Årlig slåtter och/eller bete är att föredra för att restaurera maderna så att de hävdgynnade arterna ska etableras, men kan komma att bli omöjligt. Det finns behov av röjning av igenväxningsvegetation (främst al). Skogen har förr varit betad men har höga kvaliteter även om den får utvecklas fritt. Det södra skogsområdet kan man enklare komma till och därför lämpar det sig mer med bete här om det är möjligt. Både söder och norr om Svartekulla är markerna betade så man skulle kunna prova att låta djuren få tillgång i alla fall till delar av området.

3.4. Konsekvenser av klimatförändringar

Klimatförändringar kan påverka områdets skötsel negativt genom:

- *Ökad igenväxningstakt* i delar av maderna.
- *Förlust av habitat* i maderna p g a höjd vattennivå i ån.
- Problem för *betesdjur* som långvarig hetta och sjukdomar (p g a för blöt mark).
- Ökad mängd *trädsjukdomar*, svamp- och insektsangrepp på lövträd och skyddsvärda träd.
- Fler *främmande arter samt invasiva arter* som kan konkurrera ut den skyddsvärda floran och faunan.

Tänkbara skötselåtgärder för att komma till rätta med eventuella problem orsakade av klimatförändringar:

- *Igenväxning*: röjning, slåtter, bränning, förlängd betessäsong, fler betesdjur, efterbete.
- *Förlust av habitat*: skapa möjligheter för habitatets vandring uppåt/inåt i landskapet genom att säkra utvecklingsmark ovanför befintligt habitat.
- *Betesdjur*: säkrad dricksvattenförsörjning, solskydd, betesplanering/fällindelning, hårdigare djurarter, kompletterande skötsel (röjning, slåtter, bränning).
- *Trädangrepp*: gynnande/nyplantering av efterträdare och fler trädslag (inhemska och resistent arter), handlingsplan för eventuell smitta, veteranisering (skapa gammelträdiskvaliteter genom specifik skötsel av yngre träd).
- *Främmande arter*: gynnande av inhemska arter, bortröjning av oönskade arter.

3.5. Skötselområden med mål och åtgärder

3.5.1. Skötselområde 1. Mad

Delområde	Areal (ha)
1:1	1,4
1:2	6,9
Summa	8,3

Naturtyp
Mad

Natura 2000-naturtyp
6410 Fuktängar (utvecklingsmark) delar

Beskrivning:

Skötselområde ett består av mader som periodvis är rejält blöta. De översvämmas av Tidan återkommande och därmed är det ganska näringsrikt. Det är svårframkomligt.

Delområde 1:1 – Området ligger som en liten udde ut i ån Tidan. Här är tuvigheten något glesare. Det finns ett lägre parti som periodvis inte är lika blött där det växer rikligt med strandveronika. Annars är vanliga arter rörflen, videört, älggräs och olika starrarter. Några fina alar växer utmed ån.

Delområde 1:2 – En stor mad som sträcker sig från norr till söder av naturreservatet. Här finns arter som älggräs, vattenklöver, åkerfräken, kråklöver, frossört, videört, flaskstarr. Utspritt i området finns det kärrsilja och vänderot och utmed skogskanterna aklejruta. Några partier är mycket blöta, här växer det bland annat kaveldun och svärdsilja. Området är relativt tuvt. Mellan de två skogspartierna börjar alsly få fäste. Längst i söder finns det ett parti som är något torrare, här är det inte lika tuvt. Här växer bland annat strandveronika, gulvial, vänderot och aklejruta.

Bevarandemål:

Om skötselområdet går att sköta genom slåtter och/eller bete: Arealen av Fuktängar (6410) ska vara minst 8,3 hektar. Området ska utgöras av öppna fuktängar/mader som hävdas årligen genom slåtter och/eller bete. Hydrologin och vattenståndet ska variera naturligt och översvämningar ske regelbundet och/eller säsongvis. Krontäckningen av träd och buskar ska vara liten. Varken vedartad eller örtartad igenväxningsvegetation ska förekomma mer än i begränsad utsträckning. Främmande och invasiva arter ska inte förekomma.

Engångsåtgärder: Eventuell bränning

Underhållsåtgärder:

Om möjligt årlig slåtter och/eller bete, annars får maderna stå tills det är torrare och går att sköta. Satsa i första hand på delområde 1:1 då det gäller slåtter eller bete där det är lite högre värden och eventuellt något lättare att sköta, samt den södra spetsen av delområde 1:2 som eventuellt kan sambetas med skötselområde 2:2. Regelbunden röjning av sly är nödvändigt så att området inte växer igen (framförallt emellan de två skogsområdena, skötselområde 2:1 och 2:2).

3.5.2. Skötselområde 2. Skog

Delområde	Areal (ha)
2:1	4
2:2	2
Summa	6

Naturtyp
Lövblandad barrskog

Beskrivning:

Skötselområde två består av lövblandad barrskog. Man kan se spår av att skogen förr har betats i form av kjolgranar, gamla enar, gläntor här och där samt en del rester av en hävdgynnad flora. De torrare delarna består av två sandiga åsar.

Delområde 2:1 – Här finns tall i olika åldrar, en del grova och knotiga. Rönn, björk, ek och en finns utspritt. Det finns ett parti med yngre gran, där några har fått barkborreangrepp. Ett parti är friskare som hyser al och björk, här har bävern varit framme och fällt träd. Här växer exempelvis nattviol, ekorrbär, vänderot och älggräs. I fältskiktet i de något ”torrare” partierna växer skogskovall, liljekonvalj, vitsippa, blåbär, trolldruva och humleblomster. Död ved finns utspritt i området.

Delområde 2:2 – Detta skogsparti är något öppnare än det norra. Här finns det mer tall och färre granar. Tallen är allt från ung tall till 80-100 årig. Rester av enbuskar som vittnar om att det förr var mer öppet finns ganska rikligt utspritt i området. En del död ved finns. Blåbär finns i fältskiktet på åsen. I norra och södra spetsen är det mer fuktigt, här finns al och björk, i fältskiktet älggräs, blodrot, kråkvicker, blåtåtel och humleblomster. Ett parti hyser nattviol, liljekonvalj och rikligt med trolldruva.

Bevarandemål:

Om skötselområdet går att sköta genom bete: Arealen av trädklädd betesmark (9070) ska vara minst 2 hektar. Årligt bete ska påverka naturtypens dynamik och struktur. Krontäckningen ska kunna variera mellan tätare och glesare beskogad mark. Solexponerade, varma miljöer och strukturer ska utgöra ett påtagligt inslag i området. Det ska finnas gamla träd och föryngring av nya träd som efterträdare. Gran, buskar och sly/ungträd ska inte tillåtas ta överhanden eller skada de biologiskt gamla och värdefulla träden i området. För naturtypen främmande och/eller invasiva ska inte finnas i området.

Engångsåtgärder:

Eventuellt öppna upp för att kunna ha skogsbete. Spara kjolgranar, ädellöv, enar och äldre tall. Detta kan vara lättast att göra i delområde 2:2, som gränsar till något torrare marker än delområde 2:1. Här kan man eventuellt forsla ut virke.

Underhållsåtgärder:

Om det går att få skogen betad årligen är det önskvärt. Satsa i första hand på delområde 2:2 som ligger intill torrare marker söderut som idag betas. Hela naturreservatet skulle kunna ingå i samma fälla om möjlighet finns. Om det inte är möjligt så har de båda delområdena så pass höga värden i sig så att skogen får stå och utvecklas fritt.

3.5.3. Skötselområde 3. Svämlövskog

Skötselområde	Areal (ha)
3	1,3

Naturtyp
Triviallövskog

Natura 2000-naturtyp
91E0 Svämlövskog

Beskrivning:

I förlängning av den norra skogen söderut växer det utspridda albuketter på frisk mark som återkommande översvämmas. Det finns en del föryngring av al. Död ved finns utspritt. I fältskiktet växer det rikligt med älgräs, vänderot och en del strättor.

Bevarandemål:

Arealen Svämlövskog (91E0) ska vara minst 1,3 hektar.

Skogen ska formas av naturliga störningar och intern dynamik. Naturliga processer t.ex. åldrande, avdöende och omkullfallna träd och luckbildning liksom periodvisa omvälvande störningar t.ex. översvämnningar, insektsangrepp eller stormfällning ska prägla skogen i området. Till följd av naturliga störningar kan eventuellt yngre successionsstadier förekomma under perioder. Näringsstatusen ska vara naturlig och hydrologin ostörd. Skogen ska påverkas av regelbundna översvämnningar från närliggande vattendrag. Gran, buskar och sly/ungträd ska inte tillåtas ta överhanden eller skada de biologiskt gamla och värdefulla träden i området. För naturtypen främmande och/eller invasiva arter ska inte finnas området.

Engångsåtgärder: Inga

Underhållsåtgärder: Håll efter gran och röj sly vid behov så att området inte växer igen.

3.6. Forn- och kulturmiljövård

Det finns inga fornlämningar i området.

4. Friluftsliv

Svartekulla är inte föremål för några friluftsanordningar i dagsläget.

Reservatets gräns ska märkas ut i fält. Gränsmarkeringar ska utföras enligt Naturvårdsverkets anvisningar ”Att skylta skyddad natur”.

5. Uppföljning

5.1. Dokumentation av skötselåtgärder

Skötselåtgärder som utförs i reservatet bör dokumenteras av den som utför åtgärden. Av dokumentationen bör framgå:

- åtgärd

- plats (skötselområde)
- kostnad
- tidpunkt
- utförare

Åtgärder av restaureringskaraktär bör dokumenteras med foto före och efter åtgärd.

5.2. Bevarandemål och gynnsamt tillstånd

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. I en särskild uppföljningsplan kommer målindikatorer att anges. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i skötselplanen uppfylls och att skötseln fungerar. Uppföljningen kommer vara en viktig hjälp för förvaltarens planering av skötselarbetet.

5.3. Revidering av skötselplanen

Skötselplanen gäller tills vidare och revideras när uppföljningen indikerar att det behövs.

6. Planerad förvaltning

Tabell 1. Sammanfattning och prioritering av skötselplanens åtgärder. Prioritering inom intervall 1-3 där 1 är högsta prioritet att genomföra.

Åtgärd	Skötselområde	När/intervall	Prioritet
Gränsmarkering	1	År 1	1
Slåtter/bete	1	Om möjligt årligen	3
Bete	2	Om möjligt årligen	3
Hålla efter sly	1, 3	Vid behov	2
Uppföljning av skötselåtgärd	Alla	Efter åtgärd	1

7. Referenser

Allmänna referenser:

EU:s art- och habitatdirektiv (direktiv 92/43/EEG) annex 2 och 4.

EU:s fågeldirektiv (direktiv 79/409/EEG) annex 1.

- Finsberg, C. 2013. Skyddad natur i ett förändrat klimat. Grön infrastruktur i strandängar och ädellövmiljöer samt klimatanpassad skötsel av skyddad natur. Rapport 2013:74. Länsstyrelsen i Västra Götalands län.
- Halldén, A. (red.) 2002. Biotopkartering – vattendrag. Metodik för kartering av biotoper i och i anslutning till vattendrag. Reviderad version. Meddelande 2002:55, Länsstyrelsen i Jönköpings län, Jönköping.
- Länsstyrelsen Västra Götalands län, 2019, Strategi för formellt skydd av skog i Västra Götalands län. Rapport 2019:05. Länsstyrelsen Västra Götaland, Göteborg.
- Löfgren, R. & Andersson, L. (red.). 2000. Sydsvenska lövskogar och andra lövbärande marker. Rapport 5081, Naturvårdsverket, Stockholm.
- Naturvårdsverket, 1987. Inventering av ängs- och hagmarker: handbok. Naturvårdsverket informerar, Statens Naturvårdsverk, Solna.
- Naturvårdsverket. 1999. Bedömningsgrunder för miljö kvalitet. Sjöar och vattendrag: bakgrundsrapport 1: kemiska och fysikaliska parametrar. Rapport 4920, Naturvårdsverket, Stockholm.
- Naturvårdsverket, 2003. Att skylta skyddad natur. Naturvårdsverket, Stockholm.
- Naturvårdsverket, 2003. Kartering av skyddade områden – skogstyper i naturreservat och nationalparker. Rapport 5282, Naturvårdsverket, Stockholm.
- Naturvårdsverket, 2016. Tillgängliga koder för attributet ”Naturtyp” i NNK-IT systemet (Ärendenr: NV-08177-15). Naturvårdsverket, Stockholm.
- Naturvårdsverket, 2017. Nationell strategi för formellt skydd av skog. Rapport 6762, Naturvårdsverket, Stockholm.
- Nitare, J. (red.), 2010. Signalarter - indikatorer på skyddsvärd skog. Flora över kryptogamer. Skogsstyrelsens förlag, Jönköping.
- Påhlsson, L. (red.). 1998. Vegetationstyper i Norden. TemaNord 1998:510, Nordiska Ministerrådet, Köpenhamn.
- SLU Artdatabanken, 2020. Rödlistade arter i Sverige 2020. SLU, Uppsala

Bilaga 3a

Tabell 1 Naturtyper

Markslag och naturtyper. Målarealerna är de som förväntas efter eventuella restaurerings- och skötselåtgärder.

¹ Kartering av skyddade områden (KNAS), (Naturvårdsverket 2003)

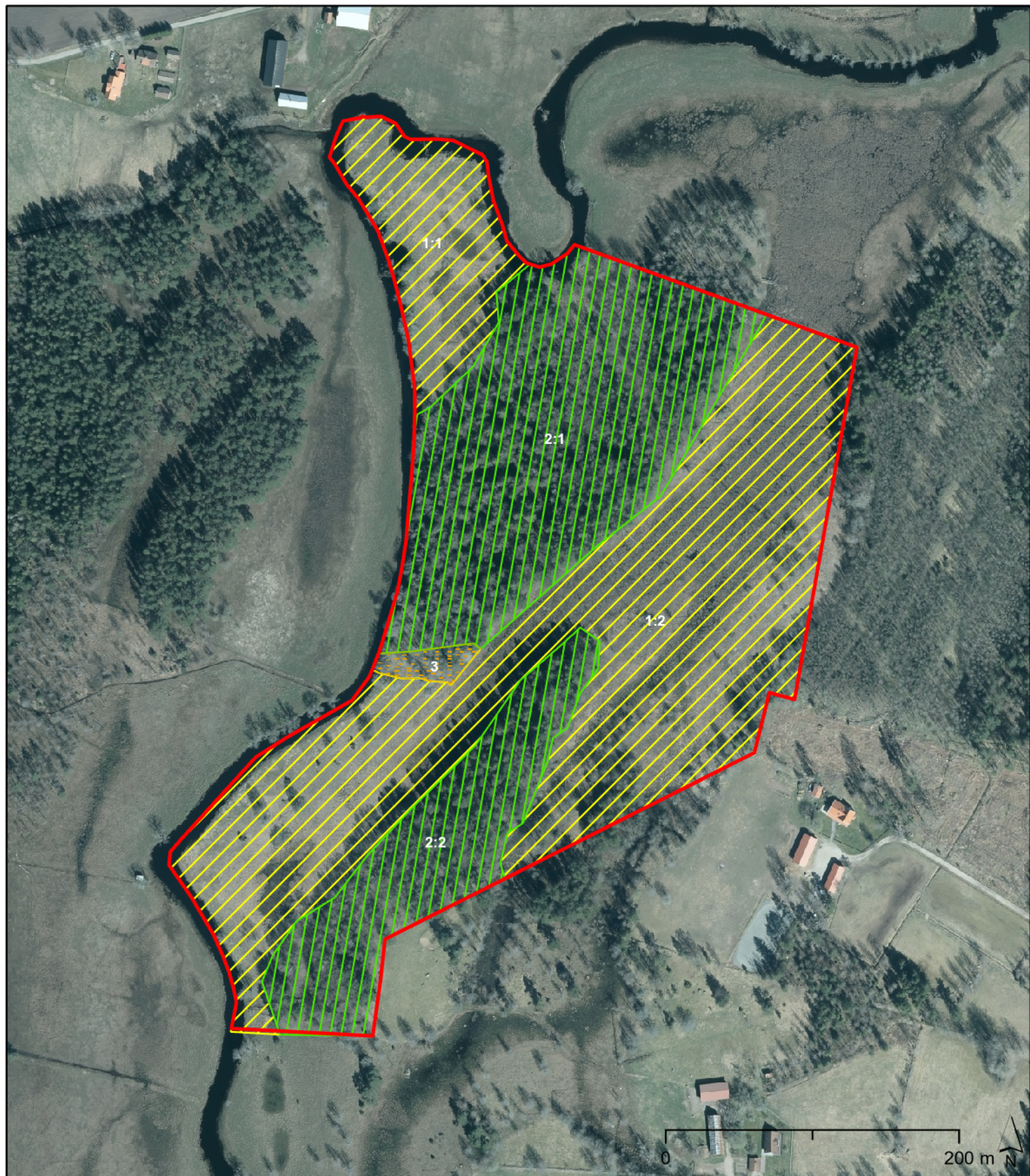
³ Inventering av ängs- och hagmarker (Naturvårdsverket 1987)

Markslag och Naturtyp	Areal år 2021 (ha)	Målareal (ha)
Barrskog:	6	ev 4 (norra skogen)
Lövblandade barrskogar ¹	6	ev 4 (norra skogen)
Lövskog:	1,3	
Triviallövskog ¹	1,3	1,3
Naturbetesmark³ (betesmark på inäga eller utmark):		ev 2 (södra skogen)
Betad skog	0	ev 2 (södra skogen)
Äng (slåttermark på inäga³ och utmark):		8,3
Mad	8,3	8,3

Tabell 2 Natura 2000-naturtyper

Förekommande Natura 2000-naturtyper

Kod	Natura 2000-naturtyp	Faktisk Areal år 2021 (ha)	Målareal (ha)
6410	Fuktängar (utvecklingsmark)		8,3
91E0	Svämlövskog	1,3	1,3

Bilaga 3B, Skötselområdeskarta med naturtyper. Naturreservatet Svartekulla, Tidaholms kommun

Naturreservatets gräns

Skötselområden

1- Mad

2- Lövblandad barrskog

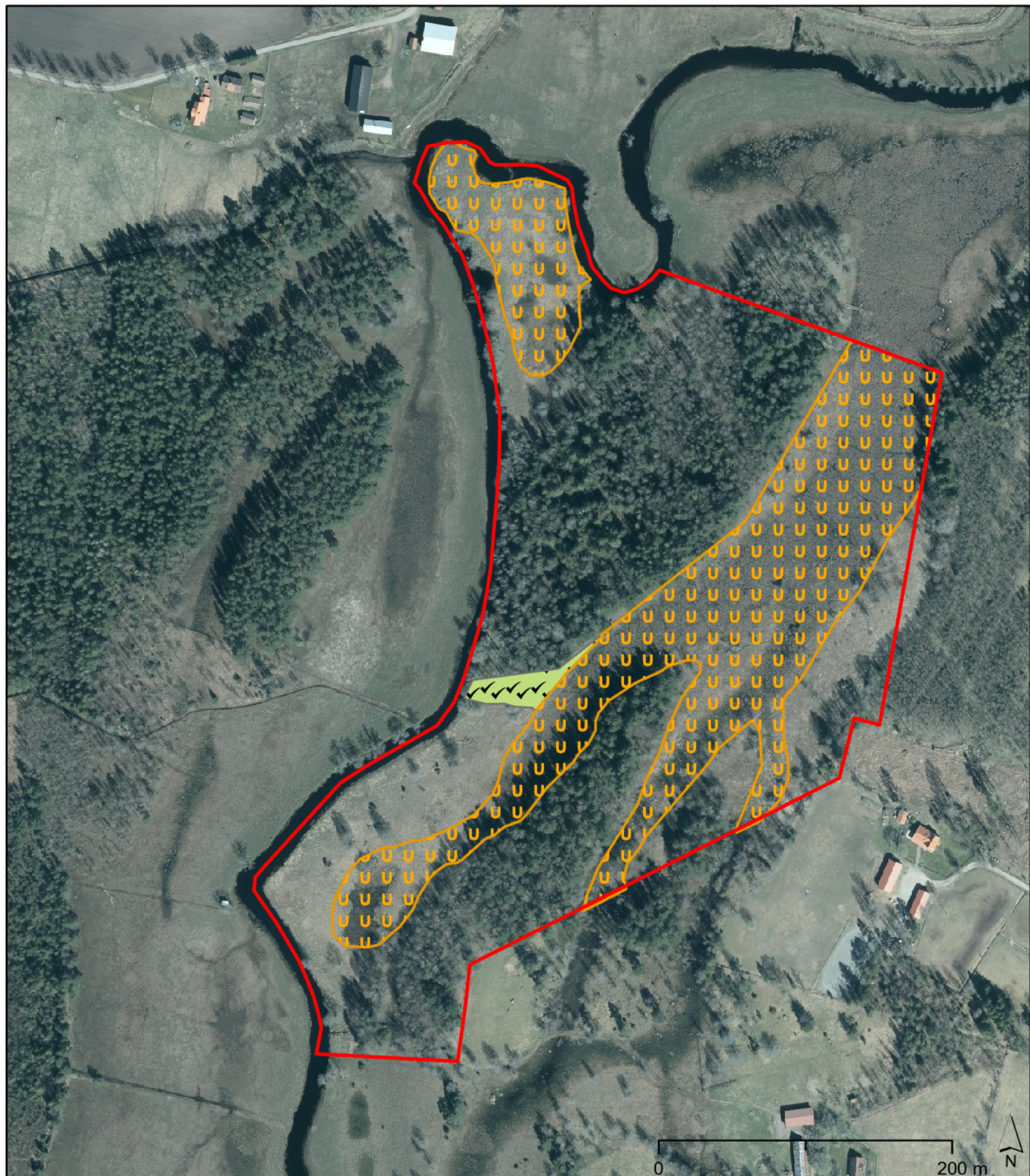
3- Svämlövskog

Illustrationskarta till skötselplan för
naturreservatet Svartekulla.
Tillhör Länsstyrelsens beslut 2021-12-07
dnr 511-30297-2017

Länsstyrelsen
Västra Götaland

© Länsstyrelsen i Västra Götalands län
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Bilaga 3C, Natura 2000-naturtyper. Naturreservatet Svartekulla, Tidaholms kommun.

- Naturreservatets gräns
- Utvecklingsmark 6410-fuktängar
- ✓✓ 9750 - Svämlövskog

Illustrationskarta till skötselplan för
naturreservatet Svartekulla.
Tillhör Länsstyrelsens beslut 2021-12-07,
dnr 511-30297-2017

Länsstyrelsen
Västra Götaland

Bilaga 4. Sakägare

Namn
Inger och Jan-Olof Sandberg, Svartekulla 1:1

Bilaga 5. Sändlista beslut

Markägare/sakägare

Beslutet skickas till samtliga markägare och sakägare, se bilaga 4 sakägarförteckning.

Myndigheter /Organisationer/föreningar

Tidaholms kommun

Havs- och vattenmyndigheten

Jordbruksverket

Skogsstyrelsen

SGU

LRF Västra Götaland

Mellersta Götalands jordägarförening

Tidaholms naturskyddsförening

Naturskyddsföreningen regionkansli Väst

Västergötlands Ornitologiska Förening

Anders Larsson, Sölscher Lantmäterikonsult AB (förhandlare)

Johan och Anna Ingvar-Nilsson (Korsgården 1:1 och Ingemarstorp 2:2, granne)

Anna-Karin och Peder Östlund (Tiarp 1:25, granne)

Malin Holm och Emil Johansson (Tiarp 3:1, granne)

Berndt Erland Ingemar Gustafsson (Karstorp 4:1, granne)

Internt

Emma Ahlgren

Samhällsbyggnadsenheten

Louise Lagerquist

Landsbygdsavdelningen

Pia Frid

Vattenavdelningen

Anders Hjalmarsson

Rättsenheten

Theodor de Knoop

Naturavdelningen